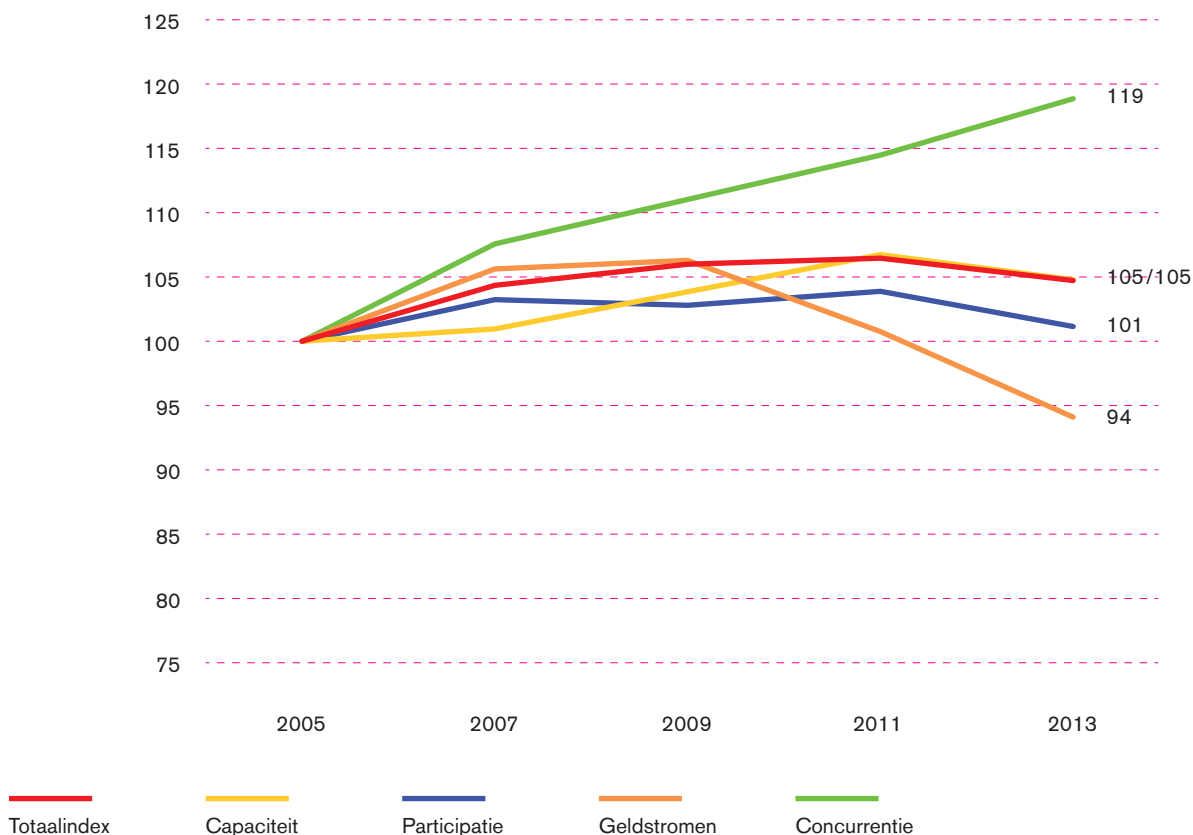

Dimitri Lahaut, Andries van den Broek en Koen van Eijck

Tweede editie Cultuurindex Nederland

Kerngegevens over de culturele sector 2005-2013
per pijler en per sector

In 2013 werd de eerste editie van de Cultuurindex Nederland gelanceerd. Twee jaar later is het tijd voor de update, met actualisering van de cijfers tot en met 2013.

Met het opstellen van de Cultuurindex Nederland willen de initiatiefnemers Boekmanstichting en Sociaal en Cultureel Planbureau input leveren voor het debat over en in de cultuursector. De kracht van de index is dat die een brede waaier aan cijfers over de culturele sector bundelt. Dat is tegelijk ook de achilleshiel ervan. Ten eerste is de index afhankelijk van de beschikbaarheid en de kwaliteit van gegevens. Ten tweede vergt het bundelen van gegevens in een index tal van keuzes. Die keuzes zijn voor zowel discussie als voortschrijdend inzicht vatbaar. Over de ordening van cijfers is sinds de lancering van de cultuurindex in 2013 een overleg ontstaan met vele partijen uit het culturele veld. Dit overleg, op zichzelf een belangrijke secundaire opbrengst van de index, heeft ertoe geleid dat de index nu op onderdelen anders berekend is dan de vorige

Figuur 1. Ontwikkelingen in de vier pijlers van de Cultuurindex Nederland, 2005-2013

Bron: Cultuurindex Nederland.

keer in *Boekman* 97.¹ Wel is de Cultuurindex Nederland opnieuw opgebouwd uit de vier pijlers Capaciteit, Participatie, Geldstromen en Concurrentie (die in de index elk even zwaar meetellen). En opnieuw is elke pijler opgebouwd uit een aantal kernindicatoren.

De cultuurindex 2005-2013

De tweede editie van de Cultuurindex Nederland bevat cijfers tot en met 2013. De index is sinds 2011 met één punt gedaald van 106 naar 105 (zie tabel 1). Welke veranderingen achter deze ogenschijnlijke stabiliteit schuilen, blijkt uit de onderliggende pijlers en kernindicatoren: Participatie en Capaciteit dalen sinds 2011 licht, Concurrentie laat een stijging zien, maar Geldstromen een daling (met zeven punten). Een nadere uitsplitsing naar kernindicatoren (zie tabel 1) laat met nog meer precisie zien waar

zich veranderingen voordeden (de tabel in de bijlage bij dit hoofdstuk bevat de geïndexeerde gegevens van alle gebruikte indicatoren).

Capaciteit

De pijler Capaciteit, opgebouwd uit cijfers over aantallen Ondernemingen/instellingen, Infrastructuur en Arbeidsmarkt, is licht gedaald. Door sluiting en fusie nam het aantal ondernemingen/instellingen in de cultuursector af. Door bezuinigingen bij gemeenten daalde sinds 2005 het aantal centra voor de kunsten met 35 procent en het aantal bibliotheekorganisaties met ruim de helft. De eerdere stijging van het aantal bedrijven in de creatieve industrie² zette door en verdubbelde sinds 2005. Dit is deels te verklaren door de sinds 2008 geldende verplichting voor zzp'ers tot registratie in het Handelsregister. Maar er is ook sprake van een reëel →

	2005	2007	2009	2011	2013
1. Capaciteit	100	101	104	107	105
Infrastructuur	100	102	105	108	105
Ondernemingen/instellingen	100	96	95	96	94
Arbeidsmarkt	100	105	112	117	116
2. Participatie	100	103	103	104	101
Bezoek	100	103	104	106	104
Beoefening	100	104	95	86	78
Consumptie	100	101	92	80	57
Draagvlak	100	105	119	144	166
3. Geldstromen	100	106	106	101	94
Inkomsten (excl. overheidsbijdragen)	100	108	112	101	93
Subsidies/overheidsbijdragen	100	108	114	110	104
Omzet creatieve industrie	100	102	93	92	85
4. Concurrentie	100	108	111	114	119
Concurrentie nationaal	100	114	116	118	126
Concurrentie internationaal	100	101	106	111	112
Totaalindex	100	104	106	106	105

Tabel 1. Pijlers en Kernindicatoren Cultuurindex Nederland, 2005-2013

Bron: Cultuurindex Nederland.

groeiend aantal zzp'ers als gevolg van ontwikkelingen in economie en arbeidsmarkt. De infrastructuur gaf sinds 2011 een lichte krimp te zien. Door het wegvallen van bibliotheken is de totale bibliotheekcollectie minder omvangrijk. Elders groeide de infrastructuur: grotere bioscopen (met meer bioscoopzalen en stoelen) en meer tentoonstellingen in musea. De werkgelegenheid in de creatieve industrie was sinds 2011 stabiel op 3 procent van de totale werkgelegenheid in Nederland.

Participatie

De pijler Participatie omvat Bezoek, Beoefening, Consumptie en Draagvlak. Achter de totaalscore van 101 gaan uiteenlopende ontwikkelingen schuil. Het bezoek aan cultuur daalde licht, beoefening en consumptie namen sterk af, maar het draagvlak gaf groei te zien. Bij bezoek

blijkt bij bibliotheken dat een daling in capaciteit niet per se leidt tot een navenante daling in participatie.

De (amateurkunst)beoefening laat een grote veer. Sinds 2005 nam het aantal centra voor de kunsten met een derde af, en ook het aantal cursisten bij deze centra daalde fors. Het aantal lidmaatschappen van amateurkunstverenigingen nam sinds 2009 af, maar lag in 2013 nog boven het niveau van 2005. Mensen besteden, afhankelijk van de discipline, 20 tot 40 procent minder tijd aan amateurkunstbeoefening dan in 2007. Op het vlak van talentontwikkeling vinden jonge talenten vaak alternatieve routes door gebruik te maken van privaat aanbod, internet en sociale media.

De betaalde consumptie van cultuurgoederen daalde flink; de markt voor muziekalbums en films op dvd's is in elkaar gezakt. Het is deze

branches (nog?) niet gelukt het tij te keren en een adequaat verdienmodel te ontwikkelen dat inspeelt op de digitalisering.

Een opvallende maar ook wat onzekere stijging doet zich voor bij de (nieuwe) kern-indicator Draagvlak. De cultuursector heeft een positief imago en weet vele duizenden vrijwilligers aan zich te binden. De cijfers voor de cultuurindex duiden op een groeiende inzet van vrijwilligers voor cultuur, iets wat in recente SCP-cijfers geen bevestiging vindt (zie Ministerie van OCW 2015). De achtergrond kan zijn dat dezelfde mensen op meer plekken vrijwilligerswerk zijn gaan doen, waardoor er op meer plekken inzet geregistreerd wordt hoewel er niet meer mensen zijn die zich voor cultuur inzetten. Daarnaast zijn ook particuliere financiële giften als indicator van draagvlak opgevat, omdat ze eveneens duiden op betrokkenheid van de bevolking bij cultuur. De sterke stijging sinds 2011 dient echter voorzichtig te worden geïnterpreteerd, want die komt geheel op het conto van één enkele grote gift in 2013. Zonder die gift is er geen stijging in private giften zichtbaar, net zo min als in recente SCP-cijfers (Ministerie van OCW 2015).

De daling van aantal vrijwilligers bij podiumkunsten na 2011 komt doordat er sindsdien ook aanzienlijk minder voorstellingen zijn. De afname van het aantal voorstellingen is ruim twee keer zo groot als de afname van vrijwilligers, waardoor er per saldo steeds meer vrijwilligers ingezet worden, voor bijna 20 procent van alle fte's (in 2005 was dit 17 procent). Zeker op dit punt van draagvlak, cruciaal in het huidige tijdsgewricht, is over de cijfers uit de cultuurindex het laatste woord nog niet gezegd.

Geldstromen

Door bezuinigingen, minder betaalde consumptie en de economische crisis zijn de geldstromen afgenomen (zie ook Vinkenburg 2015). Deze pijler heeft als enige een indexcijfer onder het aanvangsniveau van 2005. Het totaal aan subsidies en overheidsbijdragen daalde van 3950 miljoen in 2011 naar 3759 miljoen in 2013 (gecorrigeerd voor inflatie). Dalende bezoekersaantallen maken het voor culturele instellingen lastig gehoor te geven aan de oproep van de politiek om in plaats daarvan meer eigen inkomsten te verwerven. Sponsors en particuliere

fondsen zijn (nog?) niet de vervangende bron van inkomsten gebleken (Hamersveld 2015). Musea hebben de eigen inkomsten wel aanzienlijk kunnen verhogen, maar dit geldt voornamelijk voor de grotere. Bovendien vond er in 2013 een aantal heropeningen van (grote) musea plaats (Maatjens 2015, CBS 2015). In het commerciële veld lopen de ontwikkelingen uiteen. De bioscoopbranche wist een hogere brutorecette te behalen door hogere bezoekersaantallen en door *premiumpricing* voor IMAX- en 3D-voorstellingen, maar omzetten van de creatieve industrie, met name de muziekmarkt en boekenbranche, namen af.

Concurrentie

De pijler Concurrentie bestaat uit Concurrentie nationaal en Concurrentie internationaal en toont met een index van 119 het meest positieve resultaat van de vier pijlers. Dat komt doordat er meer succesvolle Nederlandse films zijn, maar vooral doordat de export van muziek van Nederlandse artiesten sterk is gestegen. Daarentegen is de zichtbaarheid van de beeldende kunst uit Nederland internationaal licht afgenomen. Net als bij Draagvlak geldt ook hier een voorbehoud. Bij indexering leidt groei vanaf een laag beginpunt tot een fors indexcijfer, dat de index van een pijler mee omhoogtrekt. Zonder de indicator Aandeel export muziek zou de pijler Concurrentie op 108 uitkomen. Hier toont zich een nadeel van het geïndexeerd bundelen van uiteenlopende cijfers, en daarmee ook de noodzaak de specifieke achterliggende cijferreeksen te duiden en in perspectief te zien.

De culturele sectoren

De informatie waarop de cultuurindex is gebaseerd is ook vanuit het perspectief van cultuurvelden te rangschikken.

Podiumkunsten

Het aantal voorstellingen in de podiumkunsten daalde van ruim 59.000 in 2011 naar ruim 50.000 in 2013. Tegelijk daalde ook het aantal bezoeken, maar minder hard dan het aantal voorstellingen. De daling in podiumkunstenvoorstellingen doet zich voor bij de kleinere podia en de klassieke genres, alsook in regio's waar het aanbod toch al niet zo groot was. Opvallend is de stabiliteit van het bezoek in de vier grote steden. Daarbuiten →

zien we een daling, vooral in kleine gemeenten. De daling in bezoek is het grootst bij de vrije theaterproducenten, zoals Joop van den Ende Theaterproducties en Albert Verlinde Entertainment.

Beeldende kunsten

In 2005-2013 is de beeldendekunstensector in bijna alle opzichten gekrompen. Er zijn minder galleries, die minder consumenten (kunnen) bereiken en minder omzet realiseren. Ook op het internationale toneel zijn Nederlandse galleries minder zichtbaar. De internationale reputatie van Nederlandse beeldend kunstenaars is sinds 2011 licht gedaald, maar ligt hoger dan het niveau van 2005.

Letteren

De boekproductie is omvangrijk; jaarlijks verschijnen er ruim 16.000 nieuwe Nederlandse titels. Hoewel er minder bibliotheekorganisaties zijn, wordt deze krimp deels opgevangen met miniservicepunten, afhaalpunten of zelfbedieningsbibliotheken. Inkomsten uit auteursrechten voor schrijvers zijn sinds 2005 met 35 procent gedaald. Veel consumenten prefereren toegang (streaming) boven het bezit van beeld- of geluidsdragers. Dit geldt in mindere mate voor de boekenbranche, omdat digitale of online alternatieven daar meer invloed hebben op de beleving van de gebruiker dan bij muziek of film, waar digitaal inmiddels de standaard is. *All-you-can-eat*-abonnementen à la Netflix of Spotify zijn daardoor voor boeken minder aantrekkelijk, ook omdat het lezen van een boek veel meer tijd vergt.

Erfgoed

De erfgoedsector zit in de lift. Niet alleen het aantal museumbezoeken en het aantal vrijwilligers groeide, maar ook het aantal monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten. Nederlandse musea ontvingen in de afgelopen jaren meer bezoekers dan ooit. Dit blijkt ook uit de toegenomen populariteit van de Museumkaart (van 315.000 stuks in 2005 tot 900.000 stuks in 2013).³ Daarnaast hebben de gestegen bezoekersaantallen te maken met de recente (her)opening van een aantal grote musea.

Film

Na een periode van groei tussen 2005 en 2011 is het aantal bezoeken aan bioscopen en filmtheaters in 2013 gestabiliseerd. Bijzonder waren de goede prestaties van de Nederlandse film: één op de vijf verkochte bioscoopkaartjes was voor een Nederlandse titel. De video-on-demandmarkt groeide verder, ten koste van de dvd-markt. ●

Met dank aan Jeroen Boelhouwer

Literatuur

- CBS (2015) *Grote musea winnen slag om bezoekers*. Persbericht 17 april.
- Hamersveld, I. van (hoofdred.) (2015) 'Wie geeft er aan cultuur?' *Boekman*, jrg. 27, nr. 103.
- Maatjens, A. (2015) 'Cultuursponsoring in de lift'. In: *Boekman*, jrg. 27, nr. 103, 20-23.
- Ministerie van OCW (2015) *Cultuur in beeld: 2015*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Vinkenburg, B. (2015) 'De cultuuromslag in cijfers'. In: *Boekman*, jrg. 27, nr. 103, 4-9.

Noten

- Deze versie van de Cultuurindex Nederland verschilt in enkele opzichten van de eerdere (zie *Boekman* 97). In 2013 is de cultuurindex gepresenteerd als *work in progress*. In die geest zijn met terugwerkende kracht enkele aanpassingen doorgevoerd op basis van voortschrijdend inzicht en na consultatie van de inmiddels ontstane groep onderzoekers rond de index. Daardoor wijken de nu gepresenteerde cijfers op onderdelen af van de cijfers van twee jaar terug. De belangrijkste wijziging betreft het toevoegen van een nieuwe kernindicator Draagvlak en het opsplitsen van werkgelegenheid creatieve industrie in drie subsectoren. Omdat het totaal aan overheidssubsidies voor kunst en cultuur niet beschikbaar is voor 2013 is besloten om hiervoor het bedrag uit 2012 te nemen. Deze aanpassingen zijn met terugwerkende kracht ook voor de jaren 2005-2011 doorgevoerd om de ontwikkelingen in de cultuurindex weer vanaf de eerste peildatum in beeld te kunnen brengen. Opnieuw zijn de gemaakte keuzes vatbaar voor discussie. Het gesprek over de index is dan ook nog lang niet afgesloten.
- Met creatieve industrie worden kunsten en erfgoed, media en entertainment en creatief zakelijke dienstverlening bedoeld; ook wel de 'culturele sector'.
- Daar komt bij dat kaarthouders de Museumkaart steeds frequenter zijn gaan gebruiken waardoor volgens het CBS hun aandeel in het totale museumbezoek sinds 2005 is verdubbeld tot 23 procent.

Cultuurindex Nederland 2005-2013

Capaciteit

Infrastructuur		2005	2007	2009	2011	2013
1.1	Aantal voorstellingen vrije sector	100	106	116	120	114
1.2	Aantal voorstellingen (podiumkunsten)	100	107	109	110	94
1.3	Aantal zalen (podiumkunsten)	100	106	104	107	104
1.4	Collectie openbare bibliotheken	100	96	91	87	77
1.5	Aantal tentoonstellingen musea ¹	100	119	105	107	107
1.6	Aantal nieuwe Nederlandstalige boektitels (algemene boek, waarvan minimaal 1 exemplaar is verkocht) ^{1,2}		100	111	112	112
1.7	Aantal nieuwe films	100	90	103	106	109
1.8	Aantal bioscoopdoeken	100	99	103	113	117
1.9	Aantal bioscoopstoelen	100	97	105	110	113
Totaal		100	102	105	108	105

Ondernemingen/instellingen		2005	2007	2009	2011	2013
1.10	Aantal leden VSCD (theaters en schouwburgen)	100	109	103	103	100
1.11	Aantal leden VNPF (poppodia)	100	82	74	73	67
1.12	Aantal leden NGA (galleries)	100	85	83	75	63
1.13	Aantal openbare bibliotheken (organisaties)	100	59	50	48	47
1.14	Aantal musea en BIS presentatie-instellingen	100	100	105	102	103
1.15	Aantal rijksmonumenten ¹	100	102	102	103	104
1.16	Aantal beschermde stads-/dorpsgezichten (aangewezen)	100	110	116	122	127
1.17	Aantal verkooppunten geregistreerde boekhandels ¹	100	101	104	104	100
1.18	Aantal muziekwinkels	100	99	96	93	90
1.19	Aantal winkels media: beeld en geluid (cd's, dvd's en/of vinyl)	100	84	71	54	35
1.20	Aantal filmtheaters	100	100	107	113	113
1.21	Aantal bioscopen	100	92	94	98	100
1.22	Aantal centra voor de kunsten	100	103	77	73	65
1.23	Aantal bedrijven in de creatieve industrie	100	115	145	178	194
Totaal		100	96	95	96	94

Arbeidsmarkt		2005	2007	2009	2011	2013
1.24	Aantal afgestudeerden hbo-Kunstonderwijs	100	100	110	118	114
1.25	Aandeel afgestudeerden hbo-kunstonderwijs werkzaam in eigen vakgebied na 1,5 jaar ³	100	100	98	99	98
1.26	Werkgelegenheid in Cultuur en Kunst ⁴	100	108	119	134	135
1.27	Werkgelegenheid in Media en Entertainment ⁴	100	106	111	108	105
1.28	Werkgelegenheid in Creatief Zakelijke Dienstverlening ⁴	100	111	120	125	125
Totaal		100	105	112	117	116

Participatie

Bezoek		2005	2007	2009	2011	2013
2.1	Aantal bezoeken voorstellingen vrije sector	100	102	90	80	71
2.2	Aantal bezoeken voorstellingen (podiumkunsten)	100	105	106	104	96
2.3	Gemiddeld bereik canonieke podiumkunsten (klassieke muziek, opera, toneel, ballet) ⁵	100	98	100	99	91
2.4	Gemiddeld bereik populaire podiumkunsten (popconcert, musical, film, cabaret) ⁵	100	103	106	105	104
2.5	Gebruik openbare bibliotheken (uitleningen + digitale content)	100	98	85	97	86
2.6	Aantal leden openbare bibliotheken	100	99	100	99	96
2.7	Aantal bezoeken musea ¹	100	105	112	118	135
2.8	Aantal bezoeken bioscoop	100	112	132	149	150
Totaal		100	103	104	106	104

Beoefening		2005	2007	2009	2011	2013
2.9	Aantal leerlingen en cursisten centra voor de kunsten	100	106	95	91	61
2.10	Lid muziek-, zang-, of toneelvereniging	100	117	118	112	109
2.11	Heeft tijd besteed aan bespelen muziekinstrument		100	95	83	80
2.12	Heeft tijd besteed aan zingen, zangkoor, zanggroepje		100	93	86	83
2.13	Heeft tijd besteed aan toneel, musical, ballet		100	88	68	58
2.14	Heeft tijd besteed aan handenarbeid, schilderen, tekenen, boetseren, pottenbakken, et cetera		100	84	74	76
Totaal		100	104	95	86	78

Consumptie		2005	2007	2009	2011	2013
2.15	Albumverkoop muziekmarkt (fysiek en digitaal)	100	92	87	73	46
2.16	Aantal contracten kunstkoopregeling	100	93	71	55	41
2.17	Aantal verkochte boeken (algemene boek, vanaf 2010 incl. e-books) ⁶	100	102	104	98	86
2.18	Aantal verkochte beeldragers	100	117	107	93	56
Totaal		100	101	92	80	57

Draagvlak ⁷		2005	2007	2009	2011	2013
2.19	Vrijwilligers in musea (fte)	100	113	133	174	182
2.20	Vrijwilligers bij podiumkunsten (aantallen)	100	112	125	169	159
2.21	Private giften ⁸	100	91	100	88	157
Totaal		100	105	119	144	166

Geldstromen⁹

Inkomsten (exclusief subsidies)		2005	2007	2009	2011	2013
3.1	Eigen inkomsten VSCD-theaters	100	119	116	108	106
3.2	Eigen inkomsten VNPF-poppodia	100	94	108	107	97
3.3	Totaal aankoopbedrag kunstkoopregeling	100	100	75	62	41
3.4	Eigen inkomsten openbare bibliotheken (excl. subsidies)	100	94	101	98	90
3.5	Eigen inkomsten musea en BIS-presentatie instellingen (excl. subsidies)	100	115	129	147	187
3.6	Omzet verkoop boeken (vanaf 2010 incl. e-books) ¹⁰	100	103	101	91	76
3.7	Omzet muziekmarkt (fysiek en digitaal)	100	83	71	57	48
3.8	Exportwaarde Nederlands muziek en kunstvoorwerpen	100	202	235	266	217
3.9	Bruto recette bioscopen	100	115	139	161	159
3.10	Auteursrechten: muziek (Buma, Stemra, Sena)	100	108	126	107	106
3.11	Auteursrechten: beeld (Pictoright)	100	137	154	146	179
3.12	Auteursrechten: tekst (Lira)	100	121	103	75	65
3.13	Giften aan cultuur door fondsen, bedrijven en kansspelen	100	118	134	81	65
Totaal		100	108	112	101	93

Subsidies/overheidsbijdragen		2005	2007	2009	2011	2013
3.14	Directe belastinguitgaven cultuur ¹	100	124	121	99	95
3.15	Indirecte belastinguitgaven cultuur ¹	100	112	113	109	109
3.16	Overheidssubsidies kunst en cultuur ¹¹	100	106	114	110	104
Totaal		100	108	114	110	104

Creatieve industrie		2005	2007	2009	2011	2013
3.17	Omzet creatieve industrie ¹	100	102	93	92	85
Totaal		100	102	93	92	85

Concurrentie

Concurrentie Nationaal		2005	2007	2009	2011	2013
4.1	Aandeel afgestudeerden hbo-Kunstonderwijs op alle hbo-afgestudeerden	100	97	102	109	106
4.2	Aandeel export muziek in totale export	100	108	182	212	317
4.3	Aandeel export kunstvoorwerpen in totale export	100	171	60	76	76
4.4	Aandeel creatieve industrie (Kunsten en cultureel erfgoed) in totale werkgelegenheid ⁴	100	102	111	124	128
4.5	Aandeel creatieve industrie (Media en entertainment) in totale werkgelegenheid ⁴	100	100	103	99	99
4.6	Aandeel creatieve industrie (Creatieve zakelijke dienstverlening) in totale werkgelegenheid ⁴	100	106	112	116	118
4.7	Aandeel vrijwilligerswerk cultuur in alle vrijwilligerswerk	100	125	175	175	153
4.8	Aandeel giften cultuur in alle giften	100	114	129	91	87
4.9	Aandeel (in)directe belastinguitgaven aan cultuur in totale belastinguitgaven	100	118	96	84	86
4.10	Aandeel overheidsuitgaven kunst- en cultuurbeheer in totale uitgaven ¹¹	100	96	94	94	91
Totaal		100	114	116	118	126

Concurrentie Internationaal		2005	2007	2009	2011	2013
4.11	Gemiddelde ranking Nederlanders onder 1000 meest geëxposeerde kunstenaars wereldwijd	100	108	105	107	105
4.12	Aandeel Nederlandse galleries op topbeurzen buitenland	100	103	99	85	83
4.13	Aandeel nieuwe Nederlandse boektitels op totaal aantal nieuwe boektitels (waarvan minimaal 1 exemplaar verkocht)		100	101	73	75
4.14	Aandeel Nederlandse albums en singles op totaal albums en singles	100	124	115	113	128
4.15	Aandeel auteursrechten Nederlandse Buma/Stemra deelnemers	100	105	102	104	100
4.16	Aandeel nieuwe Nederlandse films op totaal aantal nieuwe films	100	60	92	116	134
4.17	Aandeel van Nederlandse films in recette	100	109	124	177	156
Totaal		100	101	106	111	112

Noten

- Gegevens worden in de Cultuurindex Nederland gebruikt wanneer deze relevant, tweemaal beschikbaar, betrouwbaar, vergelijkbaar en openbaar zijn. Omdat (onder andere) door veranderingen in dataverzameling door zowel de Cultuurindex Nederland als haar partners gegevens niet altijd meer aan deze vereisten voldoen, zijn indicatoren 1.5, 1.6, 1.15, 1.17, 2.7, 3.14, 3.15, 3.17 met terugwerkende kracht aangepast.
- Het aantal nieuwe boektitels is berekend aan de hand van het aantal nieuwe ISBN-nummers, en is zodoende inclusief herdrukken van eerder gepubliceerde titels.
- Het aandeel afgestudeerden dat in ieder geval gedeeltelijk werkzaam is binnen het eigen vakgebied, 1,5 jaar na het afstuderen van HBO-kunstonderwijs, is gebaseerd op een steekproef.
- Gegevens over de creatieve industrie zijn, waar mogelijk, opgesplitst per sector.
- Het gemiddelde bereik van canonieke en populaire podiumkunsten is niet beschikbaar voor de oneven jaren. De cijfers zijn een schatting, op basis van cijfers in het jaar vóór en na het betreffende jaar.
- Gegevens over het aantal verkochte boeken (sinds 2010 inclusief e-books) zijn voor 2005 niet in vergelijkbare en betrouwbare vorm beschikbaar. Gegevens over 2006 zijn genoteerd bij basisjaar 2005.
- De kernindicator draagvlak is in 2015 toegevoegd aan de pijler participatie.
- Private giften worden geschat op basis van een steekproef. Voor 2013 is deze schatting sterk beïnvloed door een uitschieter in de cijfers. Bij de interpretatie van het bedrag in trendanalyses is voorzichtigheid geboden.
- Voor de pijler geldstromen zijn alle opgenomen bedragen gecorrigeerd voor inflatie.
- Gegevens over de omzet uit de verkoop van boeken (sinds 2010 inclusief e-books) zijn voor 2005 niet in vergelijkbare en betrouwbare vorm beschikbaar. Gegevens over 2006 zijn genoteerd bij basisjaar 2005.
- Gegevens over de overheidsuitgaven aan kunst en cultuur waren voor 2013 ten tijde van deze publicatie nog niet beschikbaar. Gegevens over 2012 zijn genoteerd bij 2013.

Dankwoord

De tweede editie van de Cultuurindex Nederland kon er komen dankzij de inspanningen en steun van een groot aantal personen en instellingen die op verschillende manieren hebben bijgedragen (zie www.cultuurindex.nl). We zijn de volgende partijen bijzonder erkentelijk voor het aanleveren van cijfers voor de Cultuurindex Nederland 2015.

APE Onderzoek & Advies
 Artifacts.net
 Organisatieadviesbureau Berenschot
 Boekmanstichting
 Buma/Stemra
 CentERdata
 Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)
 Cultuurconnectie
 Erasmus Universiteit Rotterdam, Erasmus School of History, Culture and Communication
 GfK Retail & Technology
 Hoofdbedrijfschap Detailhandel (HBD)
 Koninklijke Bibliotheek
 Koninklijke Boekverkopersbond (KBb)
 Koninklijke Vereniging van het Boekenvak (KVB)
 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)
 Mondriaanfonds
 Nederlandse Galerie Associatie (NGA)
 Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten (NVB)
 Nederlandse Vereniging van Filmdistributeurs (NVF)
 Nederlandse Vereniging van Producenten en Importeurs van beeld- en geluidsdragers (NVPI)
 Perfect & More BV
 Pictoright

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA)
 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)
 Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)
 Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB)
 Stichting Filmonderzoek
 Stichting Literaire Rechten Auteurs (LIRA)
 Stichting ter Exploitatie van Naburige Rechten (SENA)
 TNO
 Vereniging Hogescholen
 Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF)
 Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB)
 Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD)
 Vereniging Vrije Theaterproducenten (VVTP)
 Vrij Universiteit Amsterdam, Filantropische Studies

Zonder de financiële steun van de volgende fondsen hadden de Cultuurindex Nederland en deze *Boekman* evenmin kunnen worden gerealiseerd.

PRINS BERNHARD
 CULTUURFONDS
 De kunst van het geven

Stichting GO FONDOS
 ontwikkeling van de informatiedienstverlening